

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Diluuntur argumenta oppositæ opinionis. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

non possumus illam simul cum voluntate fuisse causam illius, ac proinde verum fore, si de futuro absolute aliquis diceret, hac cognitione posita, sequetur de facto talis effectus. Loquor autem de cogitatione minima, quam quis assignare voluerit, cum qua de facto operatura est voluntas, de hac igitur verum etiam esset sub conditione, si talis cognitio ponitur, voluntas sic operabitur, & sic de omnibus alijs conditionalibus, ergo sicut in absolutis altera pars est vera distincte, altera falsa, sic in conditionalibus dicendum est. Hac ratione probatum manet, quamcumque cogitationem, cum qua arbitrium absolute operabitur, esse causam determinationis voluntatis simul cum ipsa, neque ex se sola voluntatem determinari. Quod si verum esset, ut aduersarij contendunt, voluntatem ex se sola aliquando determinari sine vlla causalitate intellectus, propter quod asserunt, in propositionibus de futuro sub conditione, non semper esse alteram veram, quia cum voluntas ex se sola interdum determinetur absque vlla speciali inclinatione intellectus, non est determinate verum, aut falsum dicere, si talis cognitio poneretur, talis sequeretur effectus, certe non minus efficaciter ipsorum sententiam redarguere possemus hac sequenti ratione

Tertio refellitur.

17

Tertio igitur, si aduersarijs concedamus, non quamlibet cogitationem cooperari ad determinationem voluntatis, adhuc si de illa sub conditione loquamur, altera pars contradictionis erit distincte vera, & altera falsa. Nam veritas conditionalis propositionis in bona illatione consistit, est enim simul consequentia, & propositio, & veritas illius, quatenus est propositio, est bonitas eiusdem, quatenus est consequentia, utraque vero consistit in connexionione antecedentis cum consequenti, hæc ex Logicis notissima sunt. Quare ubi consequentia conditionalis non est bona, sed mala; nec illa, ut propositio, erit vera, sed falsa. Ita accidit quoties pars antecedentis non coheret ordine aliquo, aut causalitate cum consequenti, vel contra: sed utrumque simul accidit comitanter solum, veluti si quis dicat, si currit Petrus, mouetur, est bona consequentia, & vera propositio; si vero quis dicat, si Turca mortuus est, Petrus duxit uxorem, falsa est propositio, & mala consequentia: quia nulla prorsus est connexio antecedentis, & consequentis, etiam si simul ita eueniat, & quod Turca moriatur, & Petrus uxorem ducat. Cum ergo dicimus de Petro, si hac cogitatione præueniretur, hoc esset facturus, vel ibi assignamus causam, cum qua effectus sit connexus, vel non: si assignamus causam illius effectus, quem faciet, est vera illa pars: si vero non est causa, erit falsa: quia non erit bona consequentia; siquidem nulla erit connexio inter cognitionem illam, & opus arbitrij futurum: & contradictoria erit distincte vera, quæ præposita negatione assignari debet hoc modo: non si hac cogitatione præueniretur Petrus, hoc esset facturus. In his enim conditionalibus non recte contradictione assignantur alio modo: quare hæc non esset contradictoria, si Petrus præueniretur hac cogitatione non esset facturus: sed utraque esset falsa: scilicet, si Petrus præueniretur tali vocatione, esset facturus, & si Petrus præueniretur tali vocatione, non esset facturus, quia facere, aut non facere nullam cum illa vocatione connexionem haberet, si illa nec moueret ad faciendum, nec ad non faci-

dam: ut supponimus ex sententia aduersarij: ergo nulla via ipsi difficultatem euadere possunt. Quomodo autem de Dei voluntate sub conditione loqui debeamus, & qua ratione futura sub conditione, non cognoscantur sine aliquo decreto Dei, capite sequenti in solutione argumentorum dicemus.

CAPVT IV.

Diluantur argumenta opposita opinionis.

Fundamenta vero aduersarij, quæ primo cap. posuimus, conuellere operosum non erit. Ad testimonium Augusti, respondeo cum contra Massiliens. solum contendere nulla fuisse futura merita paruulorum, qui præmature rapiuntur, à Deo præuia, propter quæ Deus illis baptisma concesserit, vel negauerit: intelligit autem merita absolute futura, non sub conditione: eo quod, si Deus absolute, & de facto negauit baptisma, negauit propter merita absolute, non propter merita sub conditione futura. Nam merita sub conditione, non sunt vere dicenda merita, propter quæ, aut præmium, aut penam aliquis consequatur. Quis enim dicat, aliquem de facto meruisse præmium, aut penam, quam habet, quia si hæc, aut illam occasionem præ manibus habuisset, bene, aut male operatus fuisset: certe ista merita conficta esse nemo dubitet: quoniam si retributio absoluta est, meritum etiam esse debet: quod enim reuera futurum non est, quo pacto ad præmium, aut penam potest imputari? Hoc ipsum, contendit contra Massiliens. lib. de bono perseuer. cap. 9. & 10. ideo autem dixit August. illud. Sap. 4. Raptus est, &c. dictum esse, Non secundum præscientiam Dei: intelligit absolute, quæ aut præmij, aut pænæ causa esse posset: sed secundum periculum præsentis vite: non quia coniectura tantum probabili illud Deus sub conditione præuidisset, sed quia secundum periculum, quæ infanti occurrerent, si vixisset, certo nouit Deus, mutandum esse intellectum illius. Nilominus dixit, non secundum præscientiam Dei illud fuisse dictum, quia intellexit, ut explicauimus, de absoluta, quæ sola ad rationem meriti, de quo ibi disserbat Augustin. potest conferre. Quæ sententia plane indicat id, quod subsequitur. Qui (scilicet Deus) hoc præsciuit, quod futurum erat, non quod futurum non erat: ac si dicat, præsciuit id, quod absolute reuera futurum erat de illo puero, non quod futurum erat sub conditione: quia hoc reipso absolute futurum non erat. Explicat subinde, quid est id, quod in puero futurum erat, & quid id, quod de illo futurum non erat, his verbis: Id est, quod ei mortem immaturam fuerat largiturus, ut tentationum subtraheretur incerto, non quod peccaturus esset, qui mansurus in tentatione non esset. Nouit ergo Deus, paucorum præmature rapiendum: quod ita absolute futurum erat: nesciuit autem ipsum peccaturum: intelligit etiam absolute: non enim addidit, si in tentatione mansurus esset, sic enim loqueretur de scientia conditionali: Sed qui in tentatione mansurus non esset, quod ad scientiam absolutam futurorum manifeste pertinet: ideo enim ipsum nesciuit peccatum, quia reuera mansurus non erat in tentatione. Hac etiam ratione Prosper contra eosdem Massiliens. dixit, merita ista sub conditione, commentitia esse: & ideo appellauit nouum absurditatis genus, dicere ea, quæ reuera absolute futura non sunt, sed sub conditione, esse præscita: intelligit, scientia absolute, qualis ad ra-

18

19

20

21

ad rationem meriti necessaria est: vt exposuimus.

cooperationem suam non deneger.

Ex qua etiam solutione aliud inferitur notatione dignum: scilicet optime de Dei voluntate nos loqui, cum affirmamus, si hoc, aut illud Deus non voluisset, non decreuisset illud aliud: verbi causa, vere dicimus, si Deus decreuisset Adamum in statu innocentiae à peccato præseruare, non voluisset vtique verbum suum incarnari, supposita veriori sententia, quæ docet non alia de causa Christum in carne venisse, quam vt Adamum cum toto genere humano redimeret: sic enim cum sit connexio inter obiecta, scilicet inter incarnationem, & remedium peccati, est etiam inter voluntates, vt vna sublata, alia etiam de medio tollatur. Contra vero vbi nulla est connexio voluntatum, quia nulla etiam est obiectorum, conditionalis propositio neganda est: verbi causa, si Deus voluisset Adamum conseruare in gratia, voluisset etiam facere aliud vniuersum, vel si decreuisset saluare Pilatum, decreuisset etiam saluare Iudam: certe hæc propositiones negandæ sunt, quia nulla est connexio antecedentis positi sub conditione, & consequentis: vbi autem nulla est connexio, sicut non est bona consequentia, sic nec vera propositio: vt cap. 3. monstratum est. Et quamuis hæc propositio sit falsa, non propterea sunt veræ hæc quæ videntur ei contradictoriæ, & reuera non sunt: videlicet si Deus decreuisset saluare Pilatum, non saluaret Iudam: vel hæc, etiam si Christus non saluaret Pilatum, nihilominus saluaret Iudam: sed omnes istæ sunt falsæ, sicut prior illa omnino affirmans; nec sunt illi contradictoriæ. In conditionalibus enim contradictio debet assignari præponendo solum negationem, non negando alteram partem illationis, vt cap. 3. notauimus: sed vbiunque in conditionalibus antecedens non heret consequenti, neganda est, & falsa propositio, siue sit antecedens affirmans, siue negans, siue consequens sit huius, siue alterius qualitatatis. Et hæcenus de primo argumento.

Ad secundum respondeo, vt conditionales propositiones sint veræ, & consequentia bona, non oportet eas esse necessariæ veritatis, solum requiritur, vt semper sint veræ. & consequentia illa semper sit bona: quæ enim semel est bona, semper est bona, vt Logici docent: sicut autem propositiones absolutæ de futuro contingenti, sunt ab æterno & semper veræ, sic etiam & conditionales: alioquin nec in Deo earum esset aliqua scientia: hæc enim debet esse æterna. Quomodo autem sit æterna veritas propositionum de futuro, colligitur ex disp. præced. cap. 1. & dicemus infra art. 15. Nihilominus contingit interdum, vt veritas conditionalis propositionis sit necessaria, quando ex vno colligitur aliud, quod naturali illatione consequitur: cum tamen ex cogitationibus inferimus operationes arbitrij, non necessario, sed vere enunciamus, & recte colligimus.

Sed instabit aliquis vterius hoc modo: si consequentia non est necessaria, non potest esse bona, quia potest in ea dari antecedens verum, & consequens falsum, quod bona consequentia repugnat: verbi causa, si ex eo quod Petrus præueniatur tali cogitatione, non sequitur necessario, peccabit: ergo poterit fieri, vt Petrus tali præueniatur cogitatione, & non peccet: & sic antecedens erit verum, & consequens falsum: ergo non erit bona consequentia. Respondeo consequentiarum

Illatio ex
reipensione
tradita.
23

24

Ad secundum
argumentum.

Obiectio.

25

Diluitur.

Secundum
reipensionem
ad primum
argumentum.

Reprobatur.

21

22

Vera reprobatur
ad argumentum.

Congrua
dicitur, quia
ratione conueni-
ent ad con-
suetudinem.

20

etiam
reprobatur.

tiarum duplex esse genus: quoddam est earum, quæ sunt in materia necessaria, & vniuersales assumunt propositiones: & in his ita necessaria est connectio consequentis cum antecedenti, ut repugnet ex natura rei dari antecedens verum, & consequens falsum: assumit enim propositiones ex natura rei necessarias, & indicat consequentia ex necessitate naturæ sequi consequens ex illis: at vero cum consequentia est ex antecedenti singulari, nec reduci potest ad vniuersales propositiones, tantum indicat re ipsa consequens sequi ex illo antecedenti tanquam ex causa, etiam si posset non sequi: & ut hæc sit bona consequentia, satis est, si reuera consequens ex antecedenti sequatur, etiam si posset non sequi. Axioma vero illud, *In bona consequentia non potest antecedens esse verum, & consequens falsum*, intelligitur cum agitur de forma syllogistica, vel alia forma argumentandi, quæ debet dispositione constare, ut ea seruata in quavis materia nunquam sit antecedens verum, & consequens falsum. Illa vero conditionalis de futuro singulari non est forma aliqua consequentiæ secundum dispositionem terminorum, quæ seruari possit in varijs materijs: sed ex ea causa singulari solum colligit sequentium talem effectum: tunc ergo erit bona consequentia, quando reuera colligit, quod sequentium est: quando vero non est id sequentium, non erit bona. Adde etiam quod tunc aliqua esset variatio in causa singulari, hoc est, in cognitione, quæ præuenitur arbitrium, si non responderet: quia si arbitrium non responderet, non esset conigua cognitio: quæ variatio est in potestate nostra: ut d. p. 89. cap. 6. & 7. latius dicemus: quare non seruaretur eadem omnino forma: quia non esset eadem omnino cognitio, hoc est, cum omnibus circumstantijs, ut manifestum est, quocirca etiam in singulari consequentia possemus dicere esse determinatam formam, quæ seruata, nunquam potest esse antecedens verum, & consequens falsum.

Rogabit vero aliquis, quænam fuerit connectio in illa propositione, quam Elias dixit ad Ios Regem Israel, *Si percussisses quinquies aut sexies, sine septies, percussisses Syriam usque ad consummationem*. Respondeo solum esse connexionem ex promissione, & verbo Dei, qui Propheta reuelauit. Regem Ios percussurum ad consummationem Syriam, si ipse iaculo terram sexies, aut septies percussisset: & ideo veram fuisse propositionem illam, non ex alia connexionione reali causæ cum effectu.

Circa tertium Theologi nostri temporis vehementer laborant, ut assignent hanc scientiam futurorum sub conditione, sub aliquo membro vulgaris illius diuisionis scientiæ Dei, simplicis nempe intelligentiæ, vel visionis. Ego quidem non constituerem sub scientia visionis, sed simplicis intelligentiæ: nam visionis scientia videtur esse, quæ visioni corporali assimilatur: quia nimirum ad rem ipsam existentem terminatur: quod vero sub conditione futurum est, non est huiusmodi: quare potius videtur esse simplex quædam intelligentia horum futurorum sub conditione. Vel si placet doctrinæ, & claritatis gratia tertium membrum constituit, quid obest? Quod enim antiqui Scholastici, qui hæcenus scripserunt, tantum meminere simplicis scientiæ visionis, & simplicis intelligentiæ, parum interest: tum quia illi de hac scientia sub conditione nihil omnino disputarunt, sicut meminere: tum etiam quia illi non dixerunt,

omnem scientiam Dei in duo illa membra solum diuidendam esse, sed cum de scientia possibilium agebant, appellarunt eam simplicis intelligentiæ, dum vero de scientia futurorum, vocarunt eam visionis ob rationem dictam: quid igitur si nos aliam ponamus, cuius ipsi mentionem non fecerunt, neque negarunt. Demum dissensio hæc vocum est, & non rerum: atque in hac re varie loqui, non multum refert: ergo non est multum de illa curandum.

Ad illud, quod adducebatur ex Matth. ad probandum scientiam hanc in Deo esse coniecturam solum, iam satis diximus cap. 2. constat igitur, veram esse sententiam, quæ scientiam horum futurorum sub conditione, Deo tribuit: quantæ vero vilitatis nobis futura sit, in deorsu præcipue materie de prædestinatione, & gratia patebit. Fateor quidem interdum plures Theologos hæc abuti doctrina, dum multarum difficultatum nodos ea putant dissolui, cum tamen ad eorum solutionem nihil omnino conferat: quare ea moderatione in solutione difficultatum à nobis vsurpanda est, ut non potius effugium excogitatum, quam vera, & natua difficultatis explicatio esse videatur.

DISPUTATIO LXVIII.

An præscientia Dei tollat arbitrij nostri libertatem?

Catholica doctrina contra Hæreticos exponitur, cap. 1: primum argumentum VVicleffi contra nostram libertatem, cui Catholici varie respondent, cap. 2. Due alia eiusdem argumenti solutiones, cap. 3. Vera solutio argumenti VVicleffi, cap. 4. Posterius argumentum VVicleffi contra eandem libertatem, cap. 5. Ideo rem futuram à Deo certo cognosci: quia futura est, non contra cap. 6. Corollaria totius disputationis, cap. 7.

CAPVT I.

Catholica doctrina contra Hæreticos exponitur.

Cum non solum in hoc loco, sed etiam infra tractatu de prædestinatione, de libertate nostri arbitrij futura sit disputatio; operæ pretium duxi in hoc cap. breuiter enumerare errores, qui de hac re fuerunt, atque Catholicam doctrinam paucis exponere, & confirmare: longius enim contra hæreticos nostram libertatem offendere, superuacaneum erit: tum quia res notissima est, & Barbaris etiam satis peruulgata; tum quia grænes aliqui auctores luculenter satis ex Scriptura, & Patribus hanc veritatem demonstrarunt. Tho. VValden tom. 1. lib. 1. art. 1. c. 2. & sequent. Alphonsus de Castro contra hæreses verbo, Fatum: Rossensis ar. 36. contra Lutherum; Ruardus, Tapper. ar. 7. Domin. Sor. li. 1. de natura & gratia, c. 15. Verga lib. 2. supra Concilium Trident. c. 12. & sequentibus: Franciscus Feuard. in annotationibus ad trenem, lib. 4. cap. 71. Cum vero de libertate est nobis controuersia, intelligenda est de libertate, quam appellant contradictionis, seu contrarietatis, non de libertate à coactione, dicitur autem libertas contradictionis, quia potest voluntas nostra velle aliquid, & non velle: contrarietatis vero, quia potest velle hoc, & oppositum: liberum autem à coactione idem est, quod sponte factum, estque

Ad tertium argumentum.

Scientia conditionalium est simplicis intelligentiæ, non visionis.